

Sygn. akt: I C 402/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2016 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Mirosława Dykier - Ginter
Protokolant:	sekr. sąd. Agata Piaścik

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2016 roku w Człuchowie

sprawy z powództwa K. W. i A. W.

przeciwko (...) Towarzystwu (...) w W.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa (...) w W. solidarnie na rzecz powodów K. W. i A. W. kwotę 26.905,60 zł (dwadzieścia dziewięć tysięcy dziewięćset pięć złotych sześćdziesiąt groszy) z odsetkami ustawowymi w wysokości 8 % od dnia 7 maja 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości 7 % od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty, a w razie zmiany ustawowych odsetek za opóźnienie - z tymi odsetkami,
- w pozostałym zakresie powództwo oddala,
- zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa (...) w W. solidarnie na rzecz powodów K. W. i A. W. kwotę 4.274,52 zł (cztery tysiące dwieście siedemdziesiąt cztery złote pięćdziesiąt dwa grosze) tytułem kosztów procesu,
- nakazuje zwrócić od Skarbu Państwa Sądowi Rejonowemu w Człuchowie solidarnie na rzecz powodów K. W. i A. W. kwotę 488,48 zł (czteryście osiemdziesiąt osiem złotych czterdzieści osiem groszy) tytułem niewykorzystanej zaliczki na wynagrodzenie biegłego.

Sygn. akt I C 402/15

UZASADNIENIE

Powodowie A. W. i K. W. wnieśli przeciwko (...) Towarzystwu (...) w W. pozew o zapłatę solidarnie na ich rzecz kwoty 26 905,60 zł tytułem odszkodowania z odsetkami ustawowymi od dnia 7 kwietnia 2015 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, iż są współwłaścicielami samochodu osobowego marki Citroen C5 o nr rej. (...), który został uszkodzony w wyniku zdarzenia komunikacyjnego w dniu 20 lutego 2014 roku. Sprawca szkody - kierujący samochodem marki DAF (...) o nr rej. (...) – był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej w pozwanym towarzystwie ubezpieczeń. Powodowie zaznaczyli, iż jeszcze w dniu zdarzenia zgłosili pozwanemu szkodę w pojeździe. Ponieważ ustalona w postępowaniu likwidacyjnym kwota odszkodowania - w związku z przyjętym sposobem naprawienia szkody jako szkoda całkowita - nie odpowiadała wartości szkody, powodowie wystąpili z pozwem do sądu. Wyrokiem z dnia 27 stycznia 2015 roku wydanym w sprawie I C 416/14 Sąd Rejonowy w

Człuchowie – uznając zasadność stanowiska powodów, iż podstawą ustalenia odszkodowania winny być koszty naprawy uszkodzonego pojazdu - zasądził od pozwanego Towarzystwa ubezpieczeń na rzecz powodów dodatkowo kwotę 13 449,91 zł tytułem naprawienia szkody w pojeździe. Powodowie wywodzili, że dopiero poprzez wypłatę tej kwoty – co nastąpiło w dniu 16 marca 2015 roku - uzyskali środki na naprawę pojazdu. Podkreślili też że, uszkodzony pojazd był jedynym samochodem pozostającym do dyspozycji ich rodziny. Prowadzony przez nich tryb życia determinował konieczność jego posiadania - korzystali z niego codziennie wożąc dzieci do szkoły i na zajęcia dodatkowe, załatwiając sprawy urzędowe, dojeżdżając na studia czy do pracy. Wskazali, iż bezpośrednio po wypadku - w okresie od dnia 20 lutego 2014 roku do dnia 2 marca 2014 roku wykorzystywali samochód zastępczy z wypożyczalni, a te koszty wynajmu pokryło towarzystwo ubezpieczeniowe, z którym zawartą mieli umowę ubezpieczenie auto casco. Następnie jednak, z uwagi na ustalone znaczące koszty najmu pojazdu zastępczego oferowanego przez wypożyczalnię, zdecydowali się wynająć samochód od członków swoich rodzin - wykorzystywali kolejno samochody niższej klasy niż ich pojazd, za niższe wynagrodzenie niż żądane przez podmioty oferujące samochody zastępcze – 80 zł za dobę. W niniejszej sprawie dochodzą należności z tytułu faktycznie poniesionych kosztów najmu samochodu zastępczego w okresie od dnia 26 marca 2014 roku do dnia 16 marca 2015 roku tj. do dnia wypłaty całego odszkodowania , pomniejszonego o wypłaconą z tego tytułu przez pozwanego kwotę. Powodowie wskazywali bowiem, że roszczenie w tej sprawie – określając wysokość żądania - zgłosili pozwanemu już po dokonaniu naprawy pojazdu. Pozwane Towarzystwo uznało jednak żądanie powodów jedynie do wypłaty kwotę 1.574,40 zł – za 8 dni najmu - wskazując, iż powodowie powinni w tym czasie dokonać naprawy pojazdu.

Pozwany (...) Towarzystwo (...) w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Pozwany stwierdził, iż w ramach przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego wypłacił powodom odszkodowanie rekompensujące doznaną szkodę w pojeździe, albowiem sprawcą kolizji, w wyniku której uległ uszkodzeniu samochód powodów był kierujący pojazdem ubezpieczony w ramach ubezpieczenie OC w pozwanym towarzystwie. Natomiast w zakresie zgłoszonych w toku postępowania likwidacyjnego przez powodów roszczenie o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego pozwany przyznał, iż najpierw odmówił powodom wypłaty jakiegokolwiek odszkodowania z tego tytułu, w szczególności z uwagi na niedostateczne wykazanie konieczności korzystania z samochodu zastępczego. Następnie jednak decyzją z dnia 3 czerwca 2015 roku przyznał powodom rekompensatę kosztów korzystania z pojazdu zastępczego za 8 dni najmu, obejmujących sześć dni technologicznej naprawy oraz dwudniowy okres organizacyjny. Pozwany wywodził, że kwota ta odpowiada rzeczywiście poniesionej przez powodów z tego tytułu szkodzi, albowiem tylko taki okres najmu w niniejszej sprawie winien zostać uwzględniony. Wskazywał, iż - co do zasady- za uzasadniony uznać należy jedynie czas technologicznej naprawy. Wszelkie zaś pozostałe okresy zawsze zależą od konkretnych okoliczności sprawy, a powodowie w niniejszej sprawie nie wykazali zasadności dłuższego okresu najmu. Pozwany wskazywał również, że powodowie nie wykazali w jaki sposób pojazd wynajęty był przez nich wykorzystywany, intensywności jego użytkowania, długości wykonywanych przejazdów oraz ich celów. Pozwany wskazywał bowiem, że powodowie winni wykazać nadzwyczajne powody uprawniające ich do wynajmu samochodu zastępczego na rachunek pozwanego. Wydatków z tego tytułu nie można zdaniem pozwanego uznać za celowe, a powstałe koszty stanowią nadmierne generowania należności mimo obowiązku poszkodowanego do przeciwdziałania powiększaniu szkody. Wreszcie pozwany wskazywał, iż powodowie nie uzasadnili i nie wykazali przyjętych stawek dziennych czynszu najmu, które pozwany oceniał jako za wysokie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 lutego 2014 roku w wyniku kolizji drogowej uszkodzeniu uległ samochód osobowy marki Citroen C5 nr rej. (...), wchodzący w skład ustawowej wspólności majątkowej powodów małżonków A. W. i K. W.. Okoliczności jego zdarzenie drogowego uzasadniają przyjęcie – co do zasady - odpowiedzialności za powstałą szkodę pozwanego (...) Towarzystwa (...) w W., w związku z zawarciem umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej dotyczącej pojazdu sprawcy szkody – kierującego samochodem DAF (...) nr rej. (...).

(bezsporne)

W dniu 20 lutego 2014 powodowie dokonali zgłoszenia szkody pozwanemu towarzystwu ubezpieczeń. W wyniku przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego pozwany, ustalając koszty naprawy pojazdu na kwotę 38 026,68 zł oraz wartość pojazdu powodów przez wypadkiem na kwotę 35 500,00 zł przyjął zasadę rozliczenia szkody jako szkodę całkowitą i przyznał oraz wypłacił powodom z tytułu naprawienia szkody w pojeździe kwotę 12 900,00 zł, ustalając ją jako różnicę wartości samochodu przed zdarzeniem (tj. 35 500,00 zł) i wartości pojazdu po zdarzeniu (tj. 22 600,00 zł

(bezsporne, nadto dowód: potwierdzenie zgłoszenia szkody z dnia 20/02/2014r. k. 157, wyrok i uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego w Człuchowie z dnia 27/01/2015r. wydanego w sprawie I C 416/14 k. 9-18, przesłuchanie powoda w charakterze strony na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016 roku w okresie od 00:15:48 do 00:19:44 – porównaj protokół k. 170).

Powodowie nie wyrażali zgody na taki sposób rozliczenia szkody – domagali się ustalenie odszkodowania odpowiadającemu kosztom naprawy pojazdu. Przedstawili pozwanemu własną wycenę szkody, przy uwzględnieniu ceny części oryginalnych. Ponieważ pozwany odmówił wypłaty odszkodowania według tych zasad, powodowie w dniu 28 marca 2014 roku zainicjowali przez Sąd Rejonowy w Człuchowie proces o zapłatę odszkodowania za szkodę w pojeździe. Wyrokiem z dnia 27 stycznia 2015 roku Sąd Rejonowy w Człuchowie częściowo uwzględnił powództwo powodów i zasądził na ich rzecz kwotę 13.449,91zł. jako uzupełnienie odszkodowania za szkodę w pojeździe. Sąd min. w oparciu o opinię biegłego z zakresu szacowania szkód komunikacyjnych uznał za zasadną wyliczenie szkody w oparciu o koszty naprawy pojazdu z uwzględnieniem jednak oceny części alternatywnych sygnowanych znakiem Q. W procesie tym sąd ustalił wartość pojazdu przed wypadkiem na kwotę 38.950 zł, wartość pojazdu w stanie uszkodzonym na kwotę 22.950 zł., a koszt naprawy na kwotę 26.349,91 zł.

(bezsporne, nadto dowód wyrok i uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego w Człuchowie z dnia 27/01/2015r. wydanego w sprawie I C 416/14 k. 10-18, przesłuchanie powoda w charakterze strony na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016 roku w okresie od 00:15:48 do 00:19:44 – porównaj protokół k. 170)

Po uprawomocnieniu wyroku pozwany w dniu 16 marca 2015 roku wypłacił powodom zasądzoną kwotę.

(bezsporne)

Powodowie podjęli decyzję o przeprowadzeniu napraw ich samochodu. W tym celu bezpośrednio po uszkodzeniu pojazd powodów odholowany został do serwisu (...) w B. w celu dokonania naprawy. Koszty holowania pokrył ubezpieczyciel, z którym powodowie zawartą mieli umowę ubezpieczenia auto- casco dotyczącą ich pojazdu. W toku procesu w sprawie IC 416/14 powołany biegły dokonał na parkingu oględzin tego pojazdu dla potrzeb wykonania zleconej opinii i ustalenia zakresu naprawy i jej kosztów.

(dowód: przesłuchanie powoda w charakterze strony na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016 roku w okresie od 00:15:48 do 00:19:44 – porównaj protokół k. 170).

Powodowie nie posiadali własnych środków na zapłatę za naprawę, a wypłacona dobrowolnie przez pozwanego kwoty z tytułu odszkodowania (12.900zł) nie pokrywała kosztów naprawy wycenionych przez serwis. Samochód pozostawał w stanie uszkodzonym na parkingu przy zakładzie naprawczym aż do jego faktycznej naprawy. Dopiero po wypłacie całego odszkodowania powodowie zlecieli jego naprawę przy wykorzystaniu części alternatywnych.

(dowód: zeznania świadka D. W. na rozprawie w dniu 3 marca 2016r. w okresie 00:06:17 do 00:16:07 – porównaj protokół k. 124v-125, przesłuchanie powoda w charakterze strony na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016 roku w okresie od 00:15:48 do 00:19:44 – porównaj protokół k. 170).

W dniu 20 lutego 2014 roku powód K. W. zawarł z (...) w B. umowę najmu samochodu marki Ford Focus o nr rej. (...) – jako samochodu zastępczego- na okres od dnia 20 lutego 2014 roku do dnia 2 marca 2014 roku. Koszt najmu przedmiotowego pojazdu za ten okres został pokryty przez towarzystwo ubezpieczenia z polisy auto-casco powodów.

(dowód: umowa najmu z dnia 20/02/2014r. k. 158, przesłuchanie powoda w charakterze strony na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016 roku w okresie od 00:04:48 do 00:07:38 – porównaj protokół k. 169v).

Uszkodzony pojazd był jedynym samochodem powodów. Wykorzystywali go w celu zaspakajania codziennych potrzeb komunikacyjnych rodziny – min. wożenia dzieci do szkoły i na zajęcia dodatkowe również poza miejsce zamieszkania, przejazd do pracy i na studia (powódka w tym okresie kontynuowała studia w systemie zaocznym), komunikowania się z rodziną i znajomymi, wyjazdy rekreacyjne, przejazdy do lekarza i na zakupy.

(dowód: zeznania świadka E. H. na rozprawie w dniu 21 stycznia 2016r. w okresie od 00:07:30 do 00:12:06 – porównaj protokół k. 90v, zeznania świadka R. W. na rozprawie w dniu 21 stycznia 2016r. w okresie od 00:12:46 do 00:18:34 – porównaj protokół k. 90v-91, zeznania świadka D. W. na rozprawie w dniu 3 marca 2016r. w okresie 00:06:17 do 00:16:07 – porównaj protokół k. 124v-125, przesłuchanie powoda w charakterze strony na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016 roku w okresie od 00:04:48 do 00:07:38 – porównaj protokół k. 169v).

W toku postępowania likwidacyjnego powód informował pozwanego o potrzebie korzystania z samochodu zastępczego. Pozwany udzielił mu informacji, iż w razie przyjęcia odszkodowania za szkodę całkowitą łączy okres, w którym powodowie mogą skorzystać z samochodu zastępczego tj. pojazdu klasy nie wyższej niż pojazd uszkodzony, za który następnie ubiegać się mogą o zwrot należności za najem liczony będzie od dnia zgłoszenia szkody i wynosić będzie w granicach 14 dni.

(dowód: przesłuchanie powoda w charakterze strony na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016 roku w okresie od 00:04:48 do 00:07:38 – porównaj protokół k. 169v).

W dniu 24 marca 2014 roku powodowie podpisali z PHU (...) S.A. w B. umowę najmu pojazdu zastępczego – samochodu marki Citroen C4 o nr rej. (...). Cena netto za jedną dobę pojazdu zastępczego uzależniona była od czasu trwania najmu i wynosiła kwotę 140,00 zł dla 1-6 dni, 135,00 zł dla 7-12 dni, 130,00 zł dla 13-19 dni, 125,00 zł dla 20-29 dni, 120,00 zł dla 30 i więcej dni. Powodowie tego samego dnia zrezygnowali jednak z przedmiotowej umowy, albowiem ocenili, iż zbyt wysoki był dla nich koszt najmu pojazdu oraz niekorzystnie ustalono w umownie warunki i koszty dochodzenie ewentualnych roszczeń.

(dowód: umowa najmu pojazdu z dnia 24/03/2014r. k. 154, zeznania świadka D. W. na rozprawie w dniu 3 marca 2016r. w okresie 00:06:17 do 00:16:07 – porównaj protokół k. 124v-125, przesłuchanie powoda w charakterze strony na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016 roku w okresie od 00:07:38 do 00:11:13 – porównaj protokół k. 169v-170)

Następnie w celu wynajęcia pojazdu na korzystniejszych warunkach finansowych powodowie podjęli starania o pozyskanie pojazdu zastępczego u podmiotów nie zajmujących się tym zawodowo – w tym celu min. rozpytywali członków rodziny.

(dowód: zeznania świadka D. W. na rozprawie w dniu 3 marca 2016r. w okresie 00:06:17 do 00:16:07 – porównaj protokół k. 124v-125, przesłuchanie powoda w charakterze strony na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016 roku w okresie od 00:07:38 do 00:11:13 – porównaj protokół k. 169v-170)

Ostatecznie jako samochody zastępcze w okresie od 26 marca 2014 r. do 16 marca 2015 roku kolejno wykorzystywali pojazdy najpierw ojca powódki, a potem ojca pozwanego za wynagrodzeniem w wysokości 80 zł za każdy dzień najmu. Najpierw w dniu 25 marca 2014 roku zawarli umowę najmu samochodu osobowego marki SEAT Cordoba o nr rej. (...) ze S. L. – ojcem powódki. Pierwotnie ustalono okres korzystania z pojazdu – na czas trwania naprawy powypadkowej, nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2014 roku. Aneksem z dnia 30 czerwca 2014 roku przedłużono czas trwania przedmiotowej umowy- na okres od dnia 1 lipca 2014 roku do dnia 10 września 2014 roku. Po upływie tego okresu pojazd został zwrócony.

(dowód: zeznanie podatkowe za 2014 rok S. L. k. 133-141, umowa najmu samochodu osobowego z dnia 25/03/2014r. k. 142, aneks z dnia 30/06/2014r. k. 143, zeznania świadka D. W. na rozprawie w dniu 3 marca 2016r, w okresie od

00:09:45 do 00:14:38 – porównaj protokół k. 124v, zeznania powoda na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016 roku w okresie od 00:09:40 do 00:15:48, od 00:23:53 do 00:26:18, od 00:33:34 do 00:35:13 – porównaj protokół k. 169v-171)

W dniu 10 września 2014 roku zawarli kolejną umowę tym razem z ojcem powoda – R. W. – o najem samochodu osobowego marki Opel Meriwa o nr rej. (...) na okres od dnia 11 września 2014 roku do dnia 10 października 2014 roku. Następnie powodowie przedłużali najem przedmiotowego samochodu poprzez zawieranie dalszych umów - na okres od dnia 11 października 2014 roku do dnia 30 listopada 2014 roku, na okres od dnia 01 grudnia 2014 roku do dnia 31 stycznia 2015 roku, na okres od dnia 01 lutego 2015 roku do dnia 28 lutego 2015 roku oraz na okres od dnia 01 marca 2015 roku do dnia 31 marca 2015 roku.

(dowód: umowa najmu samochodu osobowego z dnia 10/09/2014r. k. 144, umowa najmu samochodu osobowego z dnia 10/10/2014r. k. 145, umowa najmu samochodu osobowego z dnia 01/12/2014r. k. 146, umowa najmu samochodu osobowego z dnia 01/02/2015r. k. 147, umowa najmu samochodu osobowego z dnia 01/03/2015r. k. 148, zeznania świadka E. H. na rozprawie w dniu 21 stycznia 2016r. w okresie od 00:07:30 do 00:12:06 – porównaj protokół k. 90v, zeznania świadka R. W. na rozprawie w dniu 21 stycznia 2016r. w okresie od 00:12:46 do 00:18:34 – porównaj protokół k. 90v-91, zeznania świadka D. W. na rozprawie w dniu 3 marca 2016r. w okresie 00:06:17 do 00:16:07 – porównaj protokół k. 124v-125, a także dowód z przesłuchania w charakterze strony powoda na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016 roku w okresie od 00:09:40 do 00:15:48 – porównaj protokół k. 169v-170).

Wynajmowane przez powodów samochody zastępcze przez cały okres najmu pozostały fatycznie w ich dyspozycji. Powodowie wykorzystywali samochody zastępcze w taki sam sposób jak korzystali przed uszkodzeniem ich pojazdu z tego pojazdu.

(dowód: zeznania świadka E. H. na rozprawie w dniu 21 stycznia 2016r. w okresie od 00:07:30 do 00:12:06 – porównaj protokół k. 90v, zeznania świadka R. W. na rozprawie w dniu 21 stycznia 2016r. w okresie od 00:12:46 do 00:18:34 – porównaj protokół k. 90v-91, zeznania świadka D. W. na rozprawie w dniu 3 marca 2016r. w okresie od 00:09:45 do 00:14:38 – porównaj protokół k. 124v, zeznania powoda na rozprawie w dniu 14 kwietnia 2016r. w okresie od 00:27:56 do 00:33:34 – porównaj protokół k. 170v-171)

Pismem z dnia 31 marca 2015 roku nadanym pocztą 4 marca 2015 roku powodowie wezwali pozwane Towarzystwo do zapłaty kwoty 28 480,00 zł z tytułu odszkodowania w związku z wynajęciem samochodu zastępczego za okres od dnia 26 marca 2014 roku do dnia 16 marca 2015 roku.

(bezsporne, nadto dowód: pismo z dnia 31/03/2015r. wraz z dowodem nadania k. 149-150)

Pozwane Towarzystwo (...) poinformowało powodów, iż w celu pokrycia kosztów najmu pojazdu zastępczego niezbędne jest dokładne udokumentowanie tego roszczenia i w tym celu winni przedstawić odpowiednie zaświadczenia dotyczące m.in. dokładnego przeznaczenia pojazdu oraz faktycznie poniesionej straty, do jakich czynności związanych wykorzystany został pojazd, intensywności używania tego pojazdu, długości dokonywanych przejazdów, w jakim celu dokonywane były przejazdy, czy osoba poszkodowana posiada tylko jeden pojazd, czy też inne, którymi możliwe jest zastąpienie uszkodzonego pojazdu, możliwości korzystania z komunikacji miejskiej. W dniu 5 maja 2015 roku pozwany uznając, że powodowie w sposób niedostateczny udokumentowali żądanie odmówił wypłaty odszkodowania.

(bezsporne, nadto dowód: pismo z dnia 22/04/2015r. k. 155-156, pismo z dnia 05/05/2015r. k. 152-153)

Następnie w dniu 3 czerwca 2015 roku – po przedłożeniu przez powodów w dniu dodatkowych informacji i dokumentów, pozwane Towarzystwo przyznało na rzecz powodów odszkodowanie w kwocie 787,20 zł brutto, uznając za zasadny czas trwania najmu pojazdu zastępczego okres 8 dni, który obejmował: 6 dni jako czas naprawy ustalony w oparciu o technologię naprawy oraz 2 dni jako okres organizacyjny.

(dowód: decyzja z dnia 03/06/2015r. k. 159-160)

Koszt wynajmu pojazdu zastępczego w klasie odpowiadającej klasie uszkodzonego pojazdu powodów wynosił w od 140 zł do 330 zł za dobę (wartość brutto)

(dowód: opinia biegłego w zakresie szacowania szkód komunikacyjnych Macieja Szyca z dnia 30 maja 2016 roku k. 175-182)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie – w zakresie należności głównej - zasługuje na uwzględnienie w całości.

Zgodnie z art. 822 k.c. w wyniku zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia. Świadczenie ubezpieczyciela obejmuje zapłatę sumy pieniężnej odpowiadającej wysokości poniesionej przez poszkodowanego szkody (art. 805 k.c.). Zakres obowiązku odszkodowawczego zakładu ubezpieczeń określa umowa, z tym że w przypadku umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkodę powstałą w związku z ruchem pojazdów, umowa stron nie może wprowadzać dalej idących ograniczeń zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela niż wynikający z przepisów prawa regulujących ten stosunek prawny. Na mocy tych przepisów dopuszczalnym ograniczeniem odpowiedzialności jest suma gwarancyjna. Zgodnie bowiem z treścią art. 36 ust.1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U z 2003r. nr 124, poz. 1152) odszkodowanie to ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem, najwyżej do ustalonej w umowie sumy gwarancyjnej, która jednak nie może być niższa niż określona w tym przepisie dolna granica. Granice odpowiedzialności ubezpieczyciela zakreśla więc zakres odpowiedzialności sprawcy szkody – składniki szkody i zasada odpowiedzialności są tak samo określane jak przy ustalaniu obowiązku odszkodowawczego jej sprawcy. Stosunek wynikający z umowy ubezpieczenia OC ma bowiem charakter akcesoryjny wobec cywilnoprawnego stosunku odszkodowawczego, jaki może zaistnieć pomiędzy sprawcą szkody a poszkodowanym, z tym że co do zasady zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela nie może być wyższy od zakresu odpowiedzialności ubezpieczonego, tj. dłużnika z bezpośredniego stosunku zobowiązaniowego (porównaj: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2003 roku – OSNC z 2004 roku, nr 4, poz. 51 oraz uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 września 2003 roku I ACa 452/2003 Lex Polonica Maxima).

Określenia pojęć szkody i odszkodowania sprawcy szkody dokonać należy na gruncie kodeksu cywilnego. Z przepisu art. 361 § 2 k.c. wynika obowiązek pełnej kompensacji szkody przez jej sprawcę, przy czym szkoda rozumiana jest jako różnica między stanem majątkowym poszkodowanego, który powstał po nastąpieniu zdarzenia powodującego uszczerbek, a stanem, jaki by w jego majątku istniał, gdyby zdarzenie nie nastąpiło (porównaj uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2001 roku – OSNCP z 2002 roku, nr 5 poz. 57). Nie oznacza to jednak bezwzględnie obowiązku zwrotu wszystkich poniesionych przez poszkodowanego sum wydatkowanych w związku z zaistniałym zdarzeniem wywołującym szkodę. Osoba odpowiedzialna za szkodę obowiązana jest bowiem zwrócić poszkodowanemu tylko wydatki celowe, ekonomicznie uzasadnione poniesione w celu przywrócenia stanu poprzedniego (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z 20 października 1972 roku – OSNCP z 1973 roku nr 6, poz. 111, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2002 roku – OSNC z 2003 roku, nr 1, poz. 15). Z racji akcesoryjności świadczenia wobec odpowiedzialności sprawcy szkody taki sam zakres świadczenia ciąży na zakładzie ubezpieczeń z tytułu umowy OC.

W niniejszej sprawie bezspornym jest fakt zawarcia przez pozwane Towarzystwo oraz posiadacza samochodu marki DAF (...) nr rej. (...) – sprawcy kolizji – umowy ubezpieczeniowej, dotyczącej odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone ruchem pojazdów mechanicznych, a także zaistnienia zdarzenia drogowego w okresie obowiązywania tej umowy i w warunkach uzasadniających przyjęcie odpowiedzialności za szkodę kierującego tym pojazdem.

Spór między stronami dotyczył więc ostatecznie wysokości i zasady odpowiedzialności za koszty wynajmu samochodu za czas przekraczający okres, za który świadczenie zostało zrealizowane. Zdaniem pozwanego zrealizowana z tego tytułu w toku postępowania likwidacyjnego należność zrekompensowała całą szkodę powodów. Pozwany kwestionował bowiem okres najmu samochodu zastępczego poza czas technologicznej naprawy i przyjętego „okresu organizacyjnego”. Zdaniem pozwanego - co do zasady poszkodowanemu przysługuje należność za wynajem za czas technologicznej naprawy pojazdu, a za dłuższy okres tylko z nadzwyczajnych powodów, których w tej sprawie powodowie nie wykazali. Wskazywał, iż dochodzone odszkodowanie nie stanowi wydatków celowych i ekonomicznie uzasadnionych. Wreszcie mimo, że dokonał wypłaty należności przyjmując dobową stawkę za najem określoną w niniejszej sprawie przez powodów, oświadczył, iż powodowie stawki dobowej nie wykazali.

Z argumentacją pozwanego nie sposób się zgodzić.

Wypłacając powodowi część należności z tytułu korzystania z samochodu zastępczego pozwany uznał – co do zasady – swoją odpowiedzialność z tego tytułu. Przyjęcie – co do zasady – odpowiedzialności za tę szkodę pozwanego nie budzi wątpliwości sądu. Utrata możliwości korzystania z rzeczy wskutek jej uszkodzenia lub zniszczenia stanowi szkodę majątkową, jako normalne następstwo zdarzenia w rozumieniu art. 361 k.c. Jeżeli poszkodowany poniósł w związku z tym koszty, które były konieczne na wynajem pojazdu zastępczego, to mieszczą się one w graniach skutków szkodowych podlegających wyrównaniu. Wydatki konieczne oznaczają przy tym wydatki niezbędne dla korzystania z innego pojazdu w takim samym zakresie, w jakim poszkodowany korzystałby ze swojego środka lokomocji, gdyby mu szkody nie wyrządzone (porównaj w tym zakresie orzeczenia Sądu Najwyższego – wyrok z dnia 26 listopada 2002 roku V CKN 1397/00, wyrok z dnia 8 września 2004 roku IV CK 672/03, wyrok z dnia 6 stycznia 1999 roku II CKN 109/98 i uchwała z dnia 17 listopada 2011 roku III CZP 5/11).

Zdaniem sądu ponad wszelką wątpliwość uprawnienie do zwrotu kosztów najmu samochodu zastępczego powstaje także, gdy pojazd – jak w niniejszej sprawie – jest używany w celach prywatnych (porównaj w tym zakresie uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 roku III CZP 5/11). Na skutek kolizji drogowej poszkodowani zostali pozbawieni możliwości korzystania z własnego pojazdu, wobec czego konieczne i zasadne stało się wynajęcie samochodu zastępczego. W sprawie ustalono bowiem, że powodowie wykorzystywali kolejne samochody zastępcze w takim samym zakresie w jakim korzystaliby ze swojego samochodu, gdyby im szkody nie wyrządzone. Uszkodzony pojazd był jedynym samochodem, który powodowie posiadali, wykorzystywali go do zaspakajania potrzeb rodziny i w taki sam zakres korzystali z kolejnych samochodów zastępczych. Nie można bowiem wymagać od osoby poszkodowanej, aby w tej sytuacji zmieniała organizację życia rodzinnego, w szczególności zmuszając ją na przykład do korzystania z środków komunikacji zbiorowej. Powodowie nie mieli zatem obowiązku wykazywać – jak wskazywał pozwany – nadzwyczajnej potrzeby korzystania z samochodu zastępczego. Skoro powodowie przed uszkodzeniem ich pojazdu posiadali do swojej dyspozycji samochód, to wyłączenie ich pojazdu z użytkowania z powodu uszkodzenia stanowiło wystarczającą podstawę do skorzystania z samochodu zastępczego.

Przyjęcie co do zasady odpowiedzialności pozwanego w zakresie zwrotu kosztów wynajmu samochodu nie przesądza jednak, że całe dochodzone z tego tytułu roszczenie jest zawsze zasadne. Koszty te obejmują bowiem rzeczywiście tylko okres konieczny i niezbędny do przeprowadzenia naprawy uszkodzonego pojazdu, jeżeli pojazd ten nadawał się do naprawy w wyniku zakupu części nowych i zamontowania ich do samochodu i ewentualnie innych wymaganych prac. Nie można w szczególności rozciągać tych kosztów na cały faktyczny okres naprawy samochodu, lecz tylko taki który pozostaje w normalnym związku ze zdarzeniem (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2004 roku II CK 494/2003).

Oceniając okres, za który należy zwrot kosztów pojazdu zastępczego sąd nie podzielił stanowiska strony pozwanej, iż okres ten - co do zasady - łączyć można wyłącznie z czasem technologicznej naprawy pojazdu, a ponad ten okres tylko w wyjątkowych sytuacjach. Czas technologicznej naprawy nie odzwierciedla bowiem zasady pełnego odszkodowania i naraża poszkodowanego na poniesienie dodatkowych niezrekompensoanych kosztów, które by nie

wystąpiły gdyby szkoda nie została wyrządzona. Niewątpliwie jednak ocena okresu, za który można żądać zwrotu kosztów wynajmu ustalana musi być indywidualnie w oparciu o stan faktyczny każdej konkretnej sprawy.

Co do zasady jednak w przypadku szkody całkowitej zakład ubezpieczeń zobowiązany jest do refundacji pojazdu zastępczego od powstania szkody do czasu nabycia pojazdu zastępczego najdalej do wypłaty świadczenia za szkodę w pojeździe (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 września 2004 roku – IV CK 672/03). Dopiero wówczas bowiem poszkodowany dysponuje środkami, dzięki którym może bez zbędnej zwłoki nabyć inny pojazd. W przypadku uszkodzenia pojazdu i naprawienia szkody poprzez jego naprawę normalnym następstwem takiej szkody będzie korzystał odpłatnie z pojazdu zastępczego przez czas, który w typowych warunkach byłby potrzebny do naprawy tegoż pojazdu. Koszty najęcia samochodu zastępczego obejmować mogą jedynie okres konieczny i niezbędny do przeprowadzenia naprawy uszkodzonego pojazdu, jeżeli pojazd ten nadawał się do naprawy w wyniku zakupu części nowej i zamontowania jej do samochodu. „Okres konieczny i niezbędny” oznacza bowiem obowiązek zwrotu kosztów wynajmu pojazdu zastępczego za czas rzeczywisty a nie technologiczny. Czas technologiczny jest wyliczany teoretycznie w programach kosztorysowych i nie uwzględnia wielu istotnych czynników, które wystąpiły przy likwidacji konkretnej szkody w tym w szczególności dokonanie pierwszych i dodatkowych oględzin pojazdu, czasu oczekiwania na decyzję ubezpieczyciela o wypłacie odszkodowania.

Niniejsza sytuacja jest jednak wyjątkowa z racji przebiegu postępowania związanego z ustalaniem i wypłatą odszkodowania za szkodę powstałą w pojeździe i ta szczególna sytuacja – zadaniem sądu – uzasadnia przyznanie kosztów najmu pojazdu za cały okres dochodzony pozwem.

Szkoda została wyrządzona w dniu 20 lutego 2014 roku i w tym samym dniu powodowie dokonali jej zgłoszenia ubezpieczycielowi. Strona pozwana w wyniku przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego uznała swoją odpowiedzialność za szkodę lecz rozliczaną na zasadzie szkody całkowitej i przyznała oraz wypłaciła tak ustalone odszkodowania w kwocie 12.900zł. W tym miejscu zauważyć należy, że powodowie za ten okres nawet nie dochodzą w niniejszej sprawie odszkodowania za najem pojazdu- w początkowym okresie używali oni samochodu zastępczego, którego koszt pokryty został z ich ubezpieczenie auto – casco. Zgłoszona ubezpieczycielowi szkoda z tytułu kosztów samochodu zastępczego dotyczy kolejnego okresu - od 26 marca 2014 roku tj. dochodzenia należności z tytułu szkody w pojeździe przed sądem. Powodowie nie zgodzili się bowiem z takim sposobem rozliczenia szkody, a wobec odmowy wypłaty przez ubezpieczyciela świadczenie odpowiadającemu kosztom naprawy pojazdu zainicjowali niezwłocznie proces przed sądem. Zauważyć należy, że powodowie od samego początku domagali się takiego rozliczenia szkody. Podjęli decyzję o naprawie pojazdu i w tym celu bezpośrednio po kolizji uszkodzony samochód odholowany został do wybranego przez nich warsztatu – koszty holowania nie zostały zgłoszone pozwanemu do rozliczenia. Sąd w sprawie IC 416/14 przesadził zasadność stanowiska powodów i ustalił odszkodowania, uwzględniając koszty naprawy uszkodzonego pojazdu. Zauważyć też należy, że sąd w toku tego procesu dopuścił dowód z opinii biegłego, który odmiennie niż ubezpieczyciel w swojej kalkulacji ustalił wartość pojazdu – zarówno w stanie uszkodzonym jaki i nieuszkodzonym - oraz koszty naprawy pojazdu – przy czym dla potrzeb wykonania opinii biegły dokonał dodatkowych oględzin uszkodzonego samochodu. Ubezpieczyciel do końca procesu nie uznawał swojej szerszej odpowiedzialności. Zrealizował wypłatę zasądzoną wyrokiem świadczenie dopiero po uprawomocnieniu się orzeczenia.

Niezwłocznie po otrzymaniu zgłoszenia o szkodzie ubezpieczyciel powinien przystąpić do ustalenia przesłanek swojej odpowiedzialności oraz do zbadania okoliczności dotyczących szkody we własnym zakresie, korzystając z wyspecjalizowanej kadry lub z pomocy rzeczoznawców. Nieprawidłowe ustalenie przesłanek dotyczących zakresu odpowiedzialności towarzystwa obciąża stronę pozwaną jako profesjonalistę. Mając na uwadze faktyczny przebieg likwidacji szkody sąd doszedł do przekonania, iż nie sposób uznać, że uwzględniony przez powoda okres wynajmu – czas technologicznej naprawy i dwudniowy okres organizacyjny - daje podstawę do ustalenia rzeczywistego czasu do ustalenia wysokości świadczenia powodów z tytułu najmu naprawy samochodu. Okres ten nie uwzględnia faktycznego czasu likwidacji szkody, na przebieg którego i jego czas trwania powodowie nie miał wpływu.

Ostatecznie Sąd uznał, iż zasadne jest przyznanie zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego za cały okres zgłoszony przez powodów w postępowaniu likwidacyjnym - od zainicjowania postępowania sądowego do wypłaty świadczenia wynikającego z wyroku w sprawie IC 416/ 14 bezpośrednio po uprawomocnieniu się wyroku tj. do dnia 16 marca 2015 roku w wysokości 13. 449,91 zł - jako pozostający w adekwatnym związku przyczynowym z kolizją z dnia 20 lutego 20014 roku.

Okoliczności sprawy wskazują bowiem, że dopiero w tym czasie uszkodzony pojazd w normalnym stanie rzeczy przy uwzględnieniu faktycznych elementów naprawy i procesu likwidacji szkody mógł zostać naprawiony. Zauważyć bowiem należy, iż w sprawie ustalono że powodowie nie posiadali środków finansowych na wyłożenie ich na koszty naprawy. Dopiero po wypłacie uzupełniającego odszkodowania (odpowiadającego ponad połowie całego należnego świadczenia) mogli zlecić wykonanie naprawy, zwłaszcza, że spór stron co do zakresu naprawienia szkody narażał ich na ryzyko, iż ubezpieczyciel odmówi zwrotu kosztów naprawy/wymiany części. Zatem długotrwałość okresu pozostawiania pojazdu w stanie nienaprawionym jest okolicznością obciążającą ubezpieczyciela, który bezpodstawnie zwlekał z wypłatą odszkodowania i kwestionował jego wysokość (porównaj uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 maja 2015 roku IACa 15/15). W tym miejscu zaznaczyć również należy, że brak jest podstaw, aby nakładać na poszkodowanych w takiej sytuacji obowiązek pozyskiwania środków na naprawę (np. w formie kredytu).

Po raz kolejny wskazać należy również pogląd Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 8 września 2004 roku w sprawie IV CK 672/03, z którego wynika iż przyjęcie stanowiska o potrzebie zwrotu przez ubezpieczyciela wydatków koniecznych na czasowe używania zastępczego środka komunikacji przemawia postulat pełnego odszkodowania, przy czym jako końcowy okres za który domagać się można świadczenia z tego tytułu przyjęty został czas do zapłaty odszkodowania. Roszczenie powodów mieści się więc w tych granicach czasowych.

Odnosząc się wreszcie do zarzutów poznanego dotyczącej przyjętej stawki za najem pojazdu stwierdzić należy, że w ocenie sądu poniesione przez pokrzywdzonych z tego tytułu wydatki ocenić należy jako wydatki na najem pojazdu celowe i ekonomicznie uzasadniane. Jako takie rozumieć należy wydatki niezbędne do przywrócenia poszkodowanemu utraconej wskutek wypadku możliwości korzystania z pojazdu w celu sprawnego i swobodnego przemieszczania się, uchronienie poszkodowanego przed niepotrzebną stratą czasu czy niedogodnościami związanymi z korzystaniem z komunikacji publicznej. W granicach normalnego następstwa działania lub zaniechania, z którego wynikała szkoda, mieści się obowiązek zwrotu kosztów poniesionych przez poszkodowanego na sfinansowanie korzystania z rzeczy zastępczej zgodnego z jej społeczno-gospodarczym przeznaczeniem. Naprawienie szkody nie obejmuje natomiast wydatków poniesionych przez poszkodowanego na zapewnienie sobie środka transportu nie tylko samodzielnego, bezpiecznego (sprawnego technicznie) i zdolnego do wypełniania swej normalnej funkcji, ale również luksusowego, posiadającego porównywalne walory estetyczne i użytkowe oraz zapewniającego poszkodowanemu co najmniej taki sam komfort jazdy jak pojazd uszkodzony (porównaj wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 maja 2015 roku IACa 15/15).

Wykorzystywane przez powodów jako pojazdy zastępcze samochody niewątpliwie te kryteria spełniały. Bez wątpienia również koszty najmu pojazdu poniesiona przez powodów ustalone w oparciu o stawkę dzienną w wysokości 80 zł stanowiły wydatek adekwatny i odpowiedni. Stawka ta jest zdecydowanie mniejsza od stawki zaproponowanej powodom przez wypożyczalnię (umowa z dnia 24 marca 2014 roku). Potwierdza to również opinia biegłego z zakresu szacowania szkód komunikacyjnych Macieja Szycy, który określił dzienny koszt najmu samochodu o klasie zbliżonej do samochodu uszkodzonego w granicach od 140 -330 zł dziennie brutto.

Sąd uznał złożoną przez biegłego opinię za wiarygodną, albowiem stanowisko biegłego zostało zaprezentowane w sposób fachowy i rzetelny. Opinia ta nie została zakwestionowana przez żadną ze stron.

Biorąc powyższe pod uwagę sąd zasądził całe dochodzone w sprawie z tytułu należność głównej roszczenie, albowiem kwota 26.905,60 zł. stanowi należność liczoną według stawki 80 zł za okres od 26 marca 2014 roku do 16 maja 2015 roku, pomniejszoną o kwotę, która zgodnie ze stanowiskiem powodów wypłaconą im została z przez pozwanego z tego tytułu w postępowaniu likwidacyjnym.

Orzekając o odsetkach od zasądzonej kwoty odszkodowania sąd przyjął za podstawę przepis art. 481 § 1 k.c., który stanowi, iż opóźnienie ze strony dłużnika kreuje po stronie wierzyciela uprawnienie do żądania odsetek za opóźnienie, chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Odsetki te sąd zasądził jednak od żądanej kwoty od dnia 7 maja 2015 roku, oddalając roszczenie w tym zakresie za okres od 7 kwietnia 2015 roku do 6 maja 2015 roku

W tym miejscu wskazać należy, że ogólna reguła wynikająca z art. 455 k.c. według której, dłużnik ma spełnić świadczenie niezwłocznie po wezwaniu go przez wierzyciela do wykonania, ulega modyfikacji w odniesieniu do świadczeń przysługujących poszkodowanemu od zakładu ubezpieczeń. Istota zobowiązania ubezpieczenia majątkowego wymaga współdziałania wierzyciela i zakładu ubezpieczeń, o czym stanowią przepisy ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Dlatego też inaczej uregulowano termin spełnienia świadczenia. Zgodnie z ogólną regułą wynikającą z art. 14 powołanej ustawy, zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia zgłoszenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. W przypadku natomiast, gdy wyjaśnienie w terminie o których mowa w ust. 1 okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowanie okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później niż w terminie 90 dni od zgłoszenia zawiadomienia o szkodzie.

Orzekając o terminie, od którego powodowi należyne są odsetki sąd wziął pod uwagę fakt, iż zgłoszenie szkody w zakresie należności dochodzonej w niniejszej sprawie nastąpiło dopiero w piśmie z dnia 31 marca 2015 roku i z tym pismem łączyć należy moment zgłoszenia szkody. Brak jest natomiast podstaw do przyjęcia w tym zakresie terminu wymagalności świadczenia określonego przez powodów, a wynikającego z wezwania o zapłatę (tj. 3 dni od doręczenia wezwania). Zdaniem Sądu bowiem specyfika roszczeń w zakresie odszkodowania wynikająca z wyżej powołanego przepisu uniemożliwia poszkodowanemu określenia terminu wymagalności roszczenia w formie wezwania o zapłatę, tym bardziej skutecznego określenie ubezpieczycielowi w tym zakresie krótszego niż wynikający z ustawy terminu.

O kosztach orzeczono na mocy art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

W przedmiotowej sprawie niewątpliwym jest, że powodowie żądali zasądzenia na swoją rzecz solidarnie kwoty 26 905,60 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 7 kwietnia 2015 roku do dnia zapłaty, przy czym roszczenie powodów nie zostało uwzględnione jedynie w niewielkim zakresie – co do odsetek za opóźnienie za okres od 7 kwietnia 2015 roku do 6 maja 2015 roku. Zdaniem sądu uzasadnia to obciążenie pozwanego kosztami procesu – co do zasady – w całości.

Na koszty procesu poniesione przez powodów – jako koszty celowego dochodzenia prawa - w niniejszej sprawie składa się łącznie kwota 4 274,52 zł obejmująca opłatę stosunkową od pozwu w kwocie 1 346,00 zł, wydatki związane ze sporządzeniem opinii przez biegłego sądowego w kwocie 511,52 zł, koszty zastępstwa procesowego na mocy § 6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz.U. z 2013 poz. 461) - stosowanym w niniejszej sprawie w oparciu o § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804) - w kwocie 2 400,00 zł oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł.

W toku niniejszego postępowania pobrano solidarnie od powodów zaliczkę na wydatki w kwocie 1 000,00 zł. Na wydatki związane z przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłego sądowego przeznaczono kwotę 511,52 zł (porównaj postanowienie Sądu Rejonowego w Człuchowie z dnia 08/06/2016r. k. 184-184v). Pozostała część zaliczki w kwocie

488,48 zł nakazano zwrócić od Skarbu Państwa solidarnie na rzecz powodów – stosownie do treści art. 84 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2016 roku poz. 623).